

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Putten, 12 augustus 2022
Kenmerk: B4486-1

<https://www.internetconsultatie.nl/bgmbal>

Betreft: zienswijze internetconsultatie wijziging Bgm/Bal

Geachte heer, mevrouw,

De Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV), een vereniging die als doel heeft het behartigen van belangen van de melkveehouders heeft kennisgenomen van de mogelijkheid om te reageren op de wijziging Bgm/Bal als gevolg van het 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Voor de NMV staat het doel uit de Nitraatrichtlijn centraal namelijk de waterverontreiniging die veroorzaakt of teweeggebracht door nitraten uit de agrarische bronnen te verminderen, en – verdere verontreiniging van dien aard te voorkomen”, voorop. De waterkwaliteit is de afgelopen 30 jaar flink verbeterd. Zeker bij derogatiebedrijven die meer dierlijke mest mogen gebruiken blijkt dat doelen in het grondwater gehaald worden. Tot 2017 was er een heel duidelijke lijn van verbetering te zien, helaas heeft de droogte van een 3tal daarop weer een stijging van de nitraatconcentraties. 2021 was uitzonderlijk nat en 2022 was het voorjaar wat natter en kwam de droogte pas later in het groei en bemestingsseizoen. De meeste gebieden in Nederland blijven nog onder de gestelde norm van 50 mg. Daarnaast is er nog onvoldoende bekend of deze stijging incidenteel is en wat de ecologische gevolgen op de langere termijn zijn.

De voorgenomen Besluit gebruik meststoffen (Bgm) en Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) maatregelen uit het 7^e actieprogramma zijn in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel doordat de economische en sociaaleconomische impact analyse en een praktijktoets met nulmetingen ontbreken. Daarbij is het effect van de maatregelen op de doelen van de Nitraatrichtlijn niet onderzocht en gemeten. De NMV vindt dat beleid en daarbij behorende maatregelen niet gestoeld mogen en kunnen worden op aannames met zeer grote mate van onzekerheid.

Allereerst is de NMV verheugd dat er nu een positief verband gezien wordt met insecten/weidevogels en organische dierlijke strorijke mest.^[1] Deze mest is beperkt beschikbaar. Het verruimen uitrijperiode vaste strorijke mest op gras- en bouwland op zand en lössgronden van 1 januari tot en met 1 september vinden we als NMV een goede eerste stap naar werkbare maatregelen. Niet alleen stromest kan een positief effect hebben op de bodemkwaliteit en het stimuleren van insectenbeschikbaarheid voor weidevogels. Ook drijfmest met organische stof heeft die effecten en met name als drijfmest bovengronds aangewend wordt.

Goede landbouwpraktijken en duurzame bouwplannen hebben niets te maken met een datum op een kalender maar met kennis, inzichten en omstandigheden. De landbouw is al eeuwenlang

afhankelijk van weersinvloeden die zich totaal niet houden aan een kalender, zo kan het in mei nog vriezen waardoor groeiseizoenen stagneert terwijl er in oktober nog zeer warme dagen kunnen zijn en de gewassen nog groeien. Bij het bemesten van bouwland met dierlijke mest dienen goede landbouwpraktijken integraal bekeken worden.

Het late bemesten, na 15 maart, geldt anders dan 2021 niet alleen voor mais maar voor al het bouwland op zand en lössgronden. Dat betekent dat de capaciteitsdruk bij loonbedrijven groter wordt. Daarmee kan het late bemesten mede onder druk van het weer ook gevolgen hebben voor een verlate zaaiperiode die ook voor een piekbelasting zorgt bij loonbedrijven. De meeste melkveehouders hebben zelf geen zaaimachines. Juist op zand en löss gelden er ook regels om versneld te moeten oogsten van mais vanwege regels uit de Meststoffenwet die als doel hebben dat er uiterlijk 1 oktober een vanggewas ingezaaid is.

Zo wordt de bodemkwaliteit en dierenwelzijn geraakt op het moment dat onrijpe gewassen geogost moeten worden om te voorkomen dat er een strafbaar feit ontstaat.

Het gaat erom dat er een betere bodemkwaliteit ontstaat welke ook een positief effect heeft op het klimaat en biodiversiteit. Maar dan zal er ook gekeken moeten worden naar het bewerken van de bodem, de weersinvloeden, bemesten en teelten. Ook moeten doelen (zoals stikstof, fosfaat, klimaat en water) meer met elkaar in evenwicht gebracht moeten worden.

Nu worden we als agrariërs gedwongen door straffe maatregelen te nemen die een zeer negatief en averechts effect kunnen hebben op andere doelen van andere Europese richtlijnen.

Ook innovatie wordt door de maatregelen uit het 7^e actieprogramma ernstig belemmerd. Terwijl goede landbouwpraktijken op zoek is naar nieuwe kansen en mogelijkheden.

Uit recent onderzoek door een onderzoeker van Louis Bolk is gebleken dat juist gangbare landbouw beter scoort op de doelen op water- en biodiversiteit. [\[2\]](#)

"Landbouwgraslanden bleken op perceelniveau in en boven de grond meer dier- en plantensoorten te bevatten dan de graslanden in natuurgebieden.

Maar in de verschillende percelen zag je wel veel dezelfde soorten. Dat is ook belangrijk, want op landbouwpercelen vindt je grotere aantallen regenwormen. Die zijn ontzettend belangrijk als voedsel voor weidevogels. De natuurgraslanden bleken op perceelniveau weliswaar minder soorten te bevatten, maar door de grote variatie tussen percelen was over de twintig graslanden gezien juist een hogere biodiversiteit dan in de twintig landbouwgraslanden."

Ook stelde Deru vast dat de landbouwgraslanden in het veenweidegebied regenwater beter kunnen opnemen dan natuurgraslanden. "Regenwormen en wortels zorgen voor een grotere sponswerking in de landbouwpercelen. Vooral bij pieken in de regenval is dat interessant, want landbouwgraslanden vangen het water tot wel vijf keer sneller op."

Dit onderzoek maakt duidelijk dat minder dierlijke mest juist tot meer uitspoeling leidt en averechts werkt op de beoogde milieudoelen. Dit onderzoek laat zien dat op één onderdeel, dus geen integraal beleid gemaakt wordt dat desastreus is voor de milieudoelen.

Volgens de toegevoegde CDM adviezen zijn de doelen nagenoeg onhaalbaar. 'De onzekerheden in de berekende effecten zijn relatief groot. Mede daarom pleit de CDM voor een gefaseerde en gebiedsgerichte invoering van duurzame bouwplannen, afhankelijk ook van de economische effecten

(die nog door WUR worden verkend). Invoering via pilots kunnen starten in gebieden met duidelijke knelpunten als het gaat om waterkwaliteit, zoals in het zuidelijk zandgebied. Ook adviseert CDM de kader voor duurzame bouwplannen verder differentiëren naar teelten en grondsoorten om de effectiviteit te vergroten.'

Het is niet toegestaan om onhaalbare regels op te stellen, onhaalbare doelen na te streven.

Uit het rapport 'Nitrate leaching from liquid cattle manure compared to synthetic fertilizer applied to grassland or silage maize in the Netherlands' blijkt dat kunstmest meer uitspoelt dan verwacht. Dit rapport is in 2017 verschenen en was niet bekend tijdens het maken van het 6^e AP. NMV heeft u toen ook al verzocht om dit rapport alsnog mee te nemen in de beoordeling van de maatregelen. In het beleid wordt er telkens weer vanuit gegaan dat stikstof minder uitspoelt bij de toepassing van kunstmest. Kunstmest wordt vooral veel in de akkerbouw gebruikt omdat zij beperkt zijn in de hoeveelheid dierlijke mest, qua beleid en qua aanbod. De NMV denkt dat er veel winst te behalen valt door daar meer dierlijke mest toe te staan ten koste van de inzet van kunstmest.

Het verminderen van kunstmestgebruik in het vroege voorjaar i.p.v. dierlijke mest dient veel meer doelen! De kunstmestproductie vergt het gebruik van een aanzienlijk deel van de aardgasproductie in Nederland. Het verminderen van kunstmestgebruik draagt bij aan het halen van de klimaatdoelen. Daarnaast draagt kunstmest niet bij aan het opbouwen van organische stofgehalte in de bodem. Dierlijke mest doet dat wel en geeft een betere bodemkwaliteit, waar we ons juist met elkaar voor willen inzetten. Helaas is de optie van kunstmest vervangen door dierlijke mest niet berekend. NMV vraagt dringend dit alsnog te doen.

In de Belgische en Duitse grensregio's waar men geen derogatie en minder vee heeft laten zien dat de waterkwaliteit slechter af is met minder vee en mest dan die in Nederland. Het is dan ook een utopie dat de Nederlandse laaggelegen delta die veel water ontvangt uit de buitenlandse beken en rivieren invloed heeft op de buitenlandse waterkwaliteit. Dat buitenlands water is net voor de grens schoner omdat Duitsland en België niet hun hele land hebben aangewezen als kwetsbaar gebied. U moet zich realiseren dat dit buitenlands water in tijde van extreme droogte tot in het IJsselmeer wordt gepompt. Het aanwijzen van heel het land als kwetsbaar gebied is een misvatting uit de jaren 90 die de melkveehouders niet aan te rekenen is. We moeten niet vergeten dat de waterkwaliteit al decennia fors verbeterd is. Nederland dient terug te gaan naar EU voor een herziening van haar kwetsbaar gebied en zich te focussen op gebieden met problemen.

De NMV pleit ervoor om meer uitspoeling vriendelijke gewassen op perceel niveau toe te laten/ te voegen aan derogatie zodat meer soorten bedrijven hier gebruik van kunnen maken. Over het algemeen is het economisch rendement lager en deze teelten dienen op een boervriendelijke wijze gestimuleerd te worden.

Te veel wettelijke verplichtingen heeft tot gevolg dat er niet meer beloond mag worden voor inspanningen door staatssteun regels. Het bekendste voorbeeld zijn de vanggewassen op zand en löss die niet onder de GLB-vergroeningsregels mogen vallen.

De Kamerbrief I&W met kenmerk IENW/BSK-2021/130866 van 10 mei 2021 bevestigt het beeld dat de waterkwaliteit fors verbeterd is en dat niet overal in Nederland de doelen gehaald kunnen worden.

Volgens de Kamerbrief van 15 juni 2020 met kenmerk IENW/BSK-2020/108239 is het drinkwater van goede kwaliteit en voldoet 99,9% van de metingen aan de normen wordt voldaan.

Andere bronnen zoals ganzen uit de natuur hebben invloed op de waterkwaliteit. Het blijkt bijvoorbeeld de riolen die in stedelijk gebied zijn en nog steeds worden gesplitst voor nieuwe problemen zorgen en hemelwater van verhardingen lozen op oppervlaktewater of grondwater. Daar komen meer stoffen/bestrijdingsmiddelen inclusief hondenpoep in water voor uit particuliere bronnen. ^[5] Ook van wegen komen allerlei stoffen zonder tussenkomst van waterzuivering in het water terecht door de ontvlechting. *'Het is namelijk bekend dat afstromend hemelwater bepaald niet schoon is. Terwijl het hemelwater afstroomt over daken, wegen, parkeerplaatsen en andere verhardingen neemt het vuil mee.'* ^[6]

Nadat er hele droge zomers in 2019 2020 waren waarbij nutriënten uit mens en dier veel minder verdund werden met water hebben we in 2021 het andere uiterste gehad. Terwijl er twee jaar werd geframed dat de landbouw het water stal was de landbouw met meer dan 30.000 ha. buitendijks wel van belang om het hoge water te bergen. De bijzondere overstromingen de ergste sinds de zomer uit de jaren 80 langs de grote en kleine rivieren hadden tot gevolg dat de riool overstorten opengezet werden met als gevolg van het hoogwater 2021 dat in het stroomgebied van de Maas/Dommel nog te veel E-coli's (poepbacteriën) werden gemeten waardoor jaarlijkse zwemevenementen daar niet door konden gaan. ^[7] Ook onder natte omstandigheden komen er humane nutriënten in het water die kwaliteit verslechteren. Het verschil tussen humane en dierlijke nutriënten laat zich niet onderscheiden in een laboratorium.

In de toelichting op onder 3.1.1 wordt gesteld dat de verantwoordelijkheid van voorgaande teelten bij de landbouwer wordt gelegd. Hier wordt bedoeld op de drie jaren voorafgaande aan een teelt die gepland en opgegeven wordt bij de gecombineerde opgave i.v.m. de teelt van een rustgewas t.b.v. verplichte rotatie met rustgewassen. De NMV is van mening dat deze kennis bij RVO aanwezig is d.m.v. de gecombineerde opgaven en dat het de verantwoordelijkheid is van RVO om deze kennis te delen, met name als de nieuwe grondgebruiker niet de beschikking had over de percelen die nieuw in gebruik worden genomen.

Voor melkveehouders is snijmais een bijna onmisbaar gewas. Het is een gewas met een zeer hoge voederwaarde en een zeer hoge hectare opbrengst. Vooral de zetmeelopbrengst is niet door een ander gewas te evenaren. Daarnaast is het gewas zeer goed bestand tegen droogte (beter dan grasland) en is het uitermate geschikt om de klimaatdoelen te halen. Namelijk mais neemt in het groeiseizoen zeer veel CO₂ op en zorgt bij voeren aan melkvee voor een flink lagere methaanuitstoot bij de koeien.

Voor melkveehouders met een kleine huiskavel en met veldkavel(s) op afstand van de boerderij, bijvoorbeeld doordat er een snelweg of spoorbaan het land doorkruist, is het van belang om op alle grond bij de boerderij(huiskavel) blijvend grasland te telen in verband met weidegang van de koeien. Op percelen verder van de boerderij(veldkavel) wordt dan vaak voedergewassen

geteeld (snijmais). Als er bij de nieuwe wetgeving één keer in de vier jaar een rustgewas geteeld moet worden heeft dit grote gevolgen voor deze melkveehouders ze kunnen in het jaar van het rustgewas geen snijmais telen want hun huiskavel is blijvend grasland en de bestaande verplichting van 80% gras en 20 % akkergewassen (derogatie eis) hindert hun om grasland te scheuren.

Daardoor moeten dat jaar dus een rustgewas telen (wat veel minder opbrengt) en snijmais aankopen omdat ze niet kunnen rolleren met snijmais op hun beschikbare grond. De rustgewassen die op afstand van de huiskavel geteeld kunnen worden zijn over het algemeen veel gevoeliger van snijmais dat van nature goed verpakt is.

Bovendien is dit besluit een ernstige beperking van vrije grondgebruik, de ondernemerskeuze en in strijd met het EVRM voor het uitoefenen van het vak melkveehouder.

Daarom heeft de NMV ernstige bezwaren tegen het toevoegen van een verplicht rustgewas aan dit besluit

De beoogde meldplicht van rustgewassen zoals benoemd in bijlage 2 op zand en löss maakt onderdeel uit van de stapelende regeldruk. Veel boeren denken dat mijnpercelen afdoende is en hebben onvoldoende notie van deze extra meldingen.

Ook melding van de vroege teelten die eerder bemest mogen worden vallen onder de voorgaande regeldruk. Het valt de NMV op, dat er ook grassoorten op deze lijst op bijlage 1 staan. Het mag en kan niet de bedoeling zijn dat grasland, tijdelijk grasland, onder een extra meldplicht gaan vallen omdat grasland dat van nature nauwelijks uitspoelt onder de hoofdregel van vroege bemesting valt.

De NMV maakt zich dan ook grote zorgen over de impact van dit ontwerp Besluit gebruik meststoffen (Bgm) en Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) t.a.v. het 7^e APN op Nederlandse melkveehouders, zowel praktisch als economische, en verzoekt u boeren de ruimte te geven voor vakmanschap, hun inzet te waarderen, en bezwaren serieus te nemen.

Het is schrijnend dat er in ons land met twee maten wordt gemeten. De waterkwaliteit is in absolute zin niet slecht onder melkveebedrijven die met zware maatregelen te maken heeft en Schiphol mag van de Raad van State gevaarlijke PFOS blijven lozen omdat het water toch al vervuild is. [\[8\]](#)

Hopende u hiermee van voldoende informatie te hebben voorzien. Graag ontvangen wij de commentaarnota waar de reacties in behandeld worden.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Dr. H. Bleker voorzitter